

Regionális fejlesztés nemzetközi kitekintésben

Ködmön Zoltán

Széchenyi István Egyetem, Győr

Bevezetés

Napjaink meghatározó irányvonala a nemzetközi fejlesztés területén a fenntarthatóság, ami azonban nem volt mindig így a történelem során. A fejlesztéspolitika lényege, hogy a fenntarthatóság jegyében a világot, a régiókat, az emberek életkörülményeit fejlessze. Ennek érdekében 2015-ben kerültek meghatározásra azon célok, amelyek egy jobb világot hivatottak megteremteni. Ezen célok között szerepel annak elérése, hogy a világon élő minden ember számára biztosított legyen megfelelő mennyiségű és minőségű élelmiszer, illetve ivóvíz.

A 2015-ös célok bevezetése óta már nyolc év telt el, így jelen tanulmány célja annak megvizsgálása, hogy regionális vonatkozásban hogyan változott az élelmiszer- és vízbiztonság helyzete, valamint, hogy a vízzel kapcsolatos konfliktusok növekvő tendenciájára, relációira rámutasson, illetve regionális megoszlására rávilágítson. Ezen kívül további cél a közvetlen külföldi befektetések állapotának meghatározása a jelen kutatásban vizsgált élelmiszer- és vízbiztonság vonatkozásában. A tanulmány végül a szemléletváltás és a közös fellépés szükségességét is kihangsúlyozza.

1. A fenntartható fejlesztéspolitika kialakulása

1962-ben Rachel Carson *Silent Spring* nevezetű könyvében felvázolta az ipari tevékenységek és mérgező vegyszerek környezetre gyakorolt hatásait, amelyek szabályozása nélkül számos vadon élő faj megmaradása vált kérdésessé (Carson 1962). Annak ellenére, hogy ekkoriban a természetvédelem nem keltett nagy közérdeklődést, a Carson által felvázolt fenyegetések és következmények olyannyira ijesztőek voltak, hogy ezt követően a kormányok nem hagyhatták figyelmen kívül az ipar szabályozásának szükségességét a környezet védelme érdekében (Bishop 2012). A fenntarthatóság jelentőségét igyekezett hangsúlyozni Garrett Harding *Tragedy of the Commons* című, 1968-ban megjelent tanulmányában. Hardin kiemeli, hogy az egyének saját szükségleteiket figyelembe véve úgy hoznak meg döntéseket, hogy közben nem foglalkoznak azzal, hogy az milyen negatív hatással van a környezetre, illetve másokra. A tanulmány által Hardin arra szerette volna felhívni a figyelmet, hogy mind a vállalatok, mind pedig az egyének számára fontos, hogy kialakuljon a fogyasztás terén is egy fenntartható szemléletmód, ezáltal felváltva a rövid távú egyéni érdekek kielégítését egy fenntartható közös érdekeket szolgáló viselkedésre (Hardin 1968).

Meadows és szerzőtársai (1972) tanulmányukban a növekedés korlátaira hívták fel a figyelmet. Ekkoriban úgy látták, hogy a népesség és a gazdaság növekedése a meglévő ütemben nem tartható fenn tartós ideig, és a válság csak úgy kerülhető el, ha vagy az emberiség létszámát, vagy pedig a termelő- és a fogyasztótevékenységet korlátozzák. Ezt a nézetet támasztotta alá Goldsmith és szerzőtársainak tanulmánya (1972), amely megállapította, hogy a helyzet fenntarthatóvá tétele nélkül a környezet és társadalom egyensúlyának megbomlása következtében a jövőben munkanélküliségre, járványokra, éhínségre, a társadalmak összeomlására és ezek következményeként a kormányok megdöntésére kell számítani. Az eddig megjelent szakirodalmak által felvázolt állapotokat és jövőképet már nemzetközi szinten sem hagyhatták figyelmen kívül, így még ebben az évben megtartották az Egyesült Nemzetek Szervezetének (továbbiakban ENSZ) első környezetvédelmi világkonferenciáját Svédországban. Az itt elfogadott egyezmény célja az volt, hogy alapot teremtsen az emberi környezet problémáinak

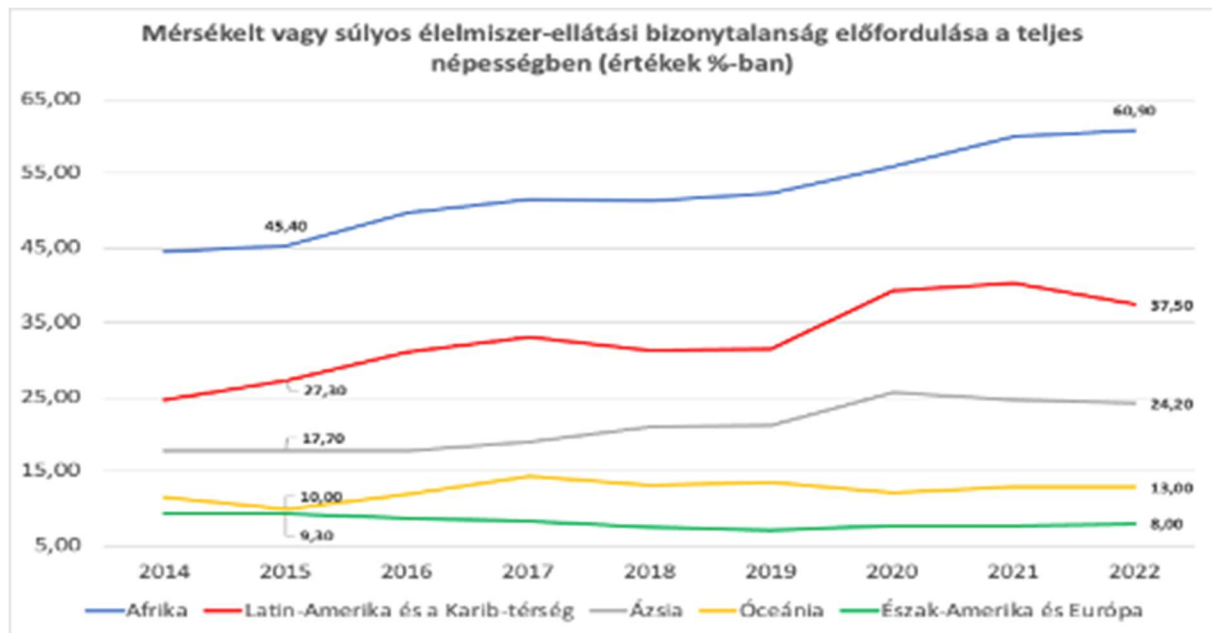
átfogó mérlegeléséhez az ENSZ-en belül, továbbá, hogy felhívja a kormányok és a közvélemény figyelmét a probléma fontosságára. A nyilatkozat elismeri, hogy az ember jelenti a legnagyobb veszélyt a környezetre, ezáltal arra buzdítja a polgárokat, hogy fogjanak össze, és védjék meg a környezetet. A Stockholmi Egyezményben ezáltal 109 ajánlást tartalmazó cselekvési tervet fogadtak el a környezetvédelem pénzügyi és intézményi szabályozásáról, amelynek célja a környezeti problémák azonosítása és számszerűsítése, valamint támogató intézkedések elfogadása (United Nations 2022).

A Brundtland-jelentésben (1987) alkották meg a napjainkban is elfogadott és alkalmazott fenntartható fejlődés fogalmát. Eszerint a jelenlegi igényeinket úgy kell kielégíteni, hogy közben ne veszélyeztessük a jövő generációinak lehetőségét saját szükségleteik kielégítésére. A jelentésben megállapították, hogy a társadalmi méltányosság figyelembevételével, a gazdasági növekedéssel és a környezet fenntartásával egyidőben minden nemzet képes kiaknázni teljes gazdasági potenciálját és növelni erőforrásbázisát, azonban ehhez technológiai és társadalmi változásra van szükség. A jelentés emellett hangsúlyozta, hogy nagyobb szükség van az összehangolt politikai fellépésre és felelősségvállalásra.

Az 1990-es években tovább erősödött a fenntartható szemléletmód a fejlesztéspolitikában. 1992-ben Rio de Janeiróban került megrendezésre az ENSZ környezetvédelemmel kapcsolatos konferenciája, ahol *Agenda 21* néven került elfogadásra cselekvési terv, amely azonban nem volt kötelező érvényű a tagállamok számára. A terv szerint minden település szabadon hozhat létre helyi szabályozásokat a környezet és a természeti erőforrások megőrzése tekintetében úgy, hogy azok a környezeti fenntarthatóság, a társadalmi igazságosság és a gazdasági egyensúly elvén kerüljenek kidolgozásra (UNCED 1993). Ezt követően nemzetközi szinten jelentős előrelépés történt a fejlesztéspolitikában a fenntarthatóság vonatkozásában azáltal, hogy az ENSZ 2000-ben történő millenniumi csúcstalálkozóján megalkotásra került nyolc konkrét fejlesztési cél, amelyet 2015-ig terveztek megvalósítani. Ritchie és Roser (2018) elemzéséből azonban kiderül, hogy a kitűzött célokat csak részben tudták megvalósítani, a többsége viszont elmaradt. Eszerint a világnak sikerült a Föld népességének mélyszegénységben élő részarányát felére csökkenteni, az oktatásban a nemek közötti egyenlőtlenséget globális szinten megszüntetni, valamint csökkenteni az új fertőzések globális arányát. 2015-ben szükségessé vált tehát a Millenniumi Fejlesztési Célok eredményeire építve egy új stratégia megalkotása, ami egyrészt magában foglalja az elmaradt célok teljesítéseit, másrészt irányutat ad a következő évtizedekre. Ez a stratégia az ENSZ működésének 70. évfordulóján, a Fenntartható Fejlesztési Célok (a továbbiakban SDG) megalkotásával került kivitelezésre, amely 17 főcél és további 169 rész cél elérését hivatott elérni 2030-ig (United Nations 2015).

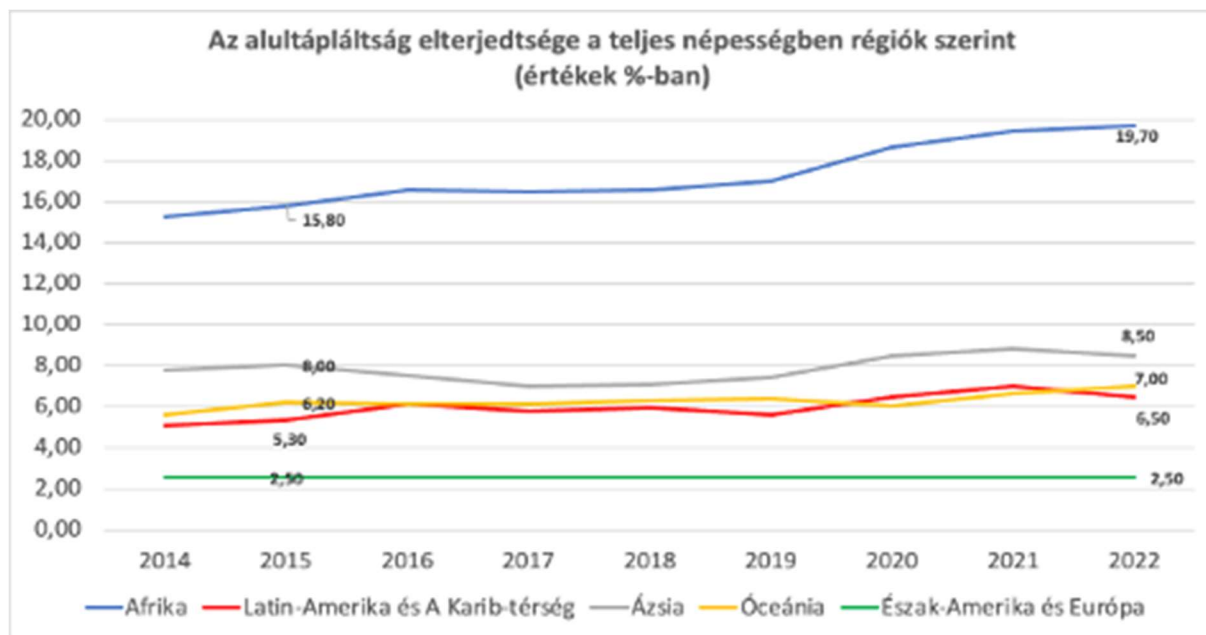
2. Az élelmiszerbiztonság regionális jellemzői

Az ENSZ az SDG keretén belül kitűzött második céljával egy éhínségmentes világ megvalósítását kívánja elérni. Ezen cél megalkotására azért került sor, mert úgy látták, hogy az élelmiszer-ellátási bizonytalanság és az alultápláltság továbbra is gátat szab a fenntartható fejlődésnek, és olyan állapotot teremt az emberek számára, amelyet segítség nélkül nem tudnak megváltoztatni (United Nations 2023).

1. ábra: Mérsékelt vagy súlyos élelmiszer-ellátási bizonytalanság előfordulása a teljes népességben
Forrás: saját szerkesztés az ENSZ Élelmiszerügyi és Mezőgazdasági Világszervezete (FAO) adatai alapján

Az 1. ábra mutatja, hogy a régiók vonatkozásában a népesség hány százaléka volt kitéve mérsékelt vagy súlyos élelmiszer-ellátási bizonytalanságnak 2014 és 2022 között. A Világbank értelmezése szerint akkor beszélhetünk közepes vagy súlyos élelmiszer-bizonytalanságról, ha egy adott háztartásban legalább egy felnőtt arról számolt be, hogy az év során időnként rossz minőségű étrendnek volt kitéve, és esetleg arra kényszerült volna, hogy csökkentse a szokásos élelmiszer-mennyiségét pénz vagy egyéb forrás hiánya következtében (World Bank 2023). Az adatok alapján megállapítható, hogy a régiók közül Afrika van kitéve az élelmiszer-ellátási bizonytalanságnak a legnagyobb mértékben, ami a népessége majd 61%-át érinti. Ez 20 százalékponttal meghaladja a második legnagyobb kitévű régió (Latin-Amerika és a Karib-térség) értékét. Míg Ázsiában a népesség egynegyede, addig az óceániai régió népességének 13%-a él mérsékelt vagy súlyos élelmiszer-bizonytalanságban. A régiók közül egyedül a fejlett világban, azaz Észak-Amerikában és Európában van ezen mutató 10% alatt, azonban elmondható az is, hogy 2019-et követően kis mértékben emelkedett azon emberek száma, akik időnként arra kényszerültek, hogy csökkentsék a szokásos élelmiszer-mennyiségüket. Az adatok időbeni változását figyelve elmondható, hogy az SDG bevezetését követően, Észak-Amerika és Európa kivételével mindegyik régióban emelkedett azon emberek száma, akik mérsékelt vagy pedig súlyos élelmiszer-ellátási bizonytalanságnak vannak kitéve. Ez a növekedés legnagyobb mértékben az afrikai kontinentet érintette, ahol a népesség 45,4%-áról 60,9%-ára emelkedett az élelmiszer-bizonytalanságban élők aránya (FAO 2023).

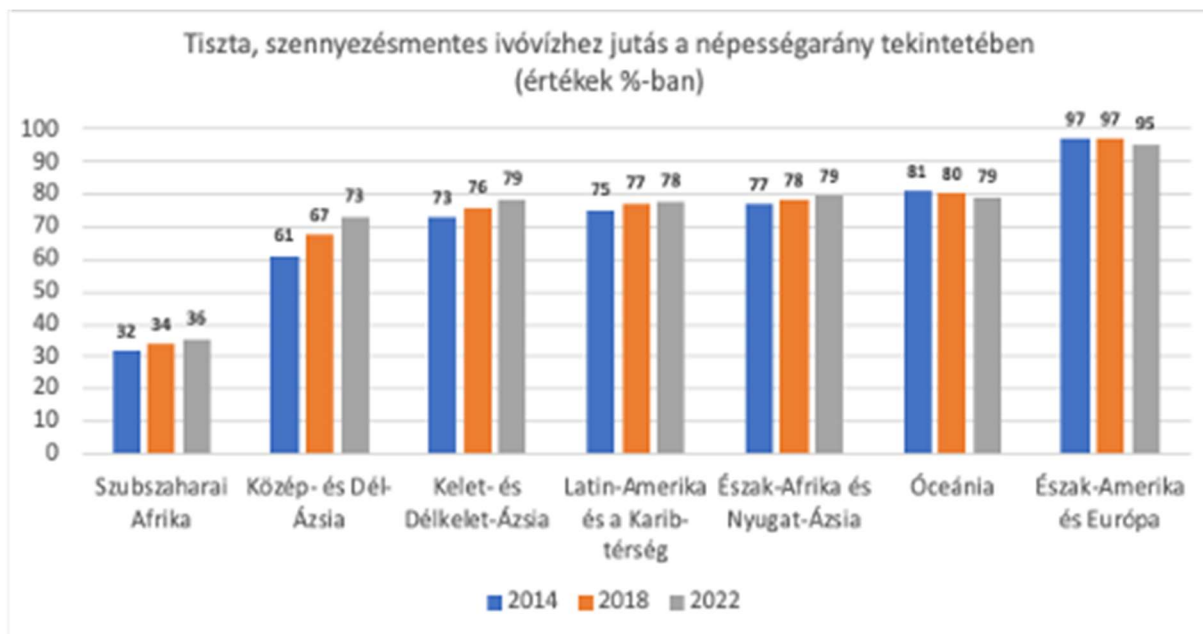
2. ábra: Az alultápláltság elterjedtsége a teljes népességben régiók szerint
Forrás: saját szerkesztés a FAO adatai alapján

A 2. ábra megmutatja, hogy 2014 és 2022 között regionális megoszlásban a népesség hány százaléka számított alultápláltnak. Az alultápláltságot kizárólag az elegendő kalóriabevitel határozza meg, azaz nem veszik figyelembe az étrend minőségét vagy változatosságát. Az alultápláltság elterjedtsége azt méri, hogy egy adott régióban a népesség hány százalékának napi táplálékbevitel nem elegendő a normális, aktív és egészséges életvitel fenntartásához, a szükséges átlagos energiamennyiség biztosításához (Ritchie 2022). Hasonlóan az 1. ábrához a 2. ábra vonatkozásában is elmondható, hogy a világ régiói tekintetében a legtöbb alultáplált ember Afrikában található, itt szinte minden ötödik ember nem képes bevinni azt a kalóriamennyiséget, amely az egészséges életmód fenntartásához szükséges. A többi régió ezen mutató tekintetében mind 10% alatt van. Sajnálatos módon a 2015-ös állapothoz képest Észak-Amerika és Európa kivételével mindenhol nőtt azon emberek száma, akik alultápláltnak minősülnek. A legnagyobb növekedés szintén Afrikában történt.

A CARE nevezetű nemzetközi humanitárius szervezet tanulmánya (2022) rávilágít arra, hogy a táplálék ételekhez való korlátozott hozzáférés hozzájárul a gyermekek kognitív képességeinek csökkenéséhez, ami negatívan befolyásolja az iskolába beiratkozottak tanulási eredményeit. Emellett az élelmiszerhiányos háztartásoknak dönteniük kell korlátozott erőforrásaik felhasználásáról, amely következtében a gyermekek iskoláztatása, különösen a lányok oktatáshoz való hozzáférése gyakran kérdésessé válik, hiszen iskolaidő alatt olyan tevékenységeket kell végezniük, amely által élelemhez juthatnak. Az élelmiszer-ellátási bizonytalanságnak migrációs következményei is vannak. Paniagua és szerzőtársai (2022) kutatási eredményei alapján az élelmiszerrel kapcsolatos válságok ösztönzik a nemzetközi migrációt, amelyen belül az enyhe élelmiszerválságok tekintetében mutatták ki a legnagyobb hatást a lakóhely elhagyására vonatkozóan. Brinkman és Hendrix (2011) rámutatnak arra, hogy az élelmiszerbiztonság kritikus fontosságú a politikai stabilitás szempontjából, ugyanis a megfelelő ellátás hiánya az adott országban, régióban tiltakozásokat és zavargásokat válthat ki, amelyek könnyen erőszakba fordulhatnak át. Az erőszakos konfliktusok azonban élelmiszerbizonytalanságot, alultápláltságot és éhínséget okoznak, így az élelmiszer-ellátás bizonytalansága egyszerre oka és következménye a konfliktusoknak. Az ENSZ Élelmiszerügyi és Mezőgazdasági Világszervezete (továbbiakban FAO) adatai (2016) azt mutatják, hogy az elhúzódsó válsághelyzetben lévő országokban átlagosan csaknem háromszor akkora az alultápláltak aránya, mint más fejlődő országokban.

3. A vízbiztonság és vízkonfliktusok regionális jellemzői

A biztonságos vízhez és alapvető higiéniai szolgáltatásokhoz való hozzáférés az emberi egészség és jólét legfontosabb feltétele. A víz iránti kereslet a gyors népességnövekedés, az urbanizáció, valamint a mezőgazdaság, az ipar és az energiaágazat növekvő vízigénye miatt évről évre nő, és emberek milliárdjai nem fognak hozzáférni ezekhez a nélkülözhetetlen szolgáltatásokhoz 2030-ban, ha a változásokat nem kezelik megfelelően (United Nations 2023).

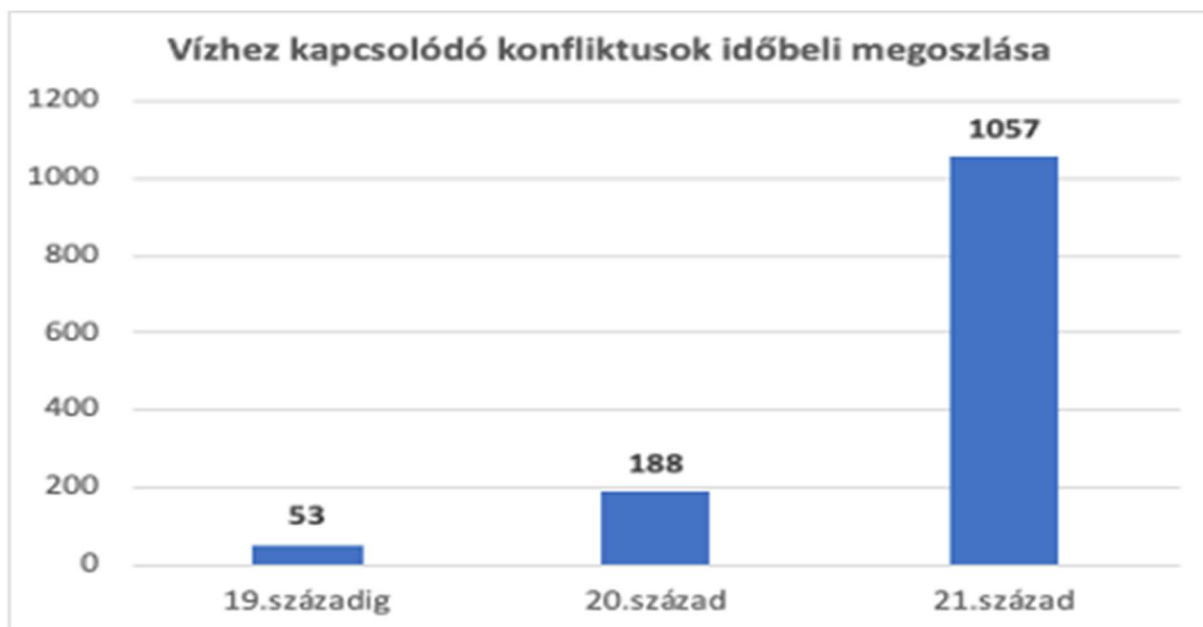
3. ábra: Tiszta, szennyezésmentes ivóvízhez való jutás a népességarány tekintetében szubregionális szinten
Forrás: saját szerkesztés a WHO/UNICEF adatai alapján

A 3. ábra alapján láthatjuk, hogy hogyan változott azon népesség aránya az adott régiókban, akik tiszta és szennyeződésmentes ivóvízhez tudnak jutni lakóhelyükön. A regionális különbségek ezen mutató tekintetében is megjelennek azáltal, hogy míg a szubszaharai régióban minden harmadik ember jutott csak tiszta ivóvízhez 2022-ben, addig a fejlett régiókban, mint Észak-Amerika és Európa, szinte mindenki számára ezen létszükséglet kielégítése elérhető volt. 2014 óta Közép- és Dél-Ázsiában sikerült a legnagyobb pozitív mértékű változást elérni, hiszen itt 2022-re 12%-kal emelkedett azon népesség aránya, akik tiszta ivóvízhez tudnak jutni napi szinten. A 3. ábrán lévő értékek időbeni változását tekintve megállapítható az is, hogy 2014 óta Észak-Amerika és Európa, valamint Óceánia térségén kívül mindenhol javulást értek el a régiók a vízkérdést illetően (WHO-UNICEF 2023).

A vízkészletekhez való nehéz hozzáférés a mezőgazdaság szempontjából komoly probléma, mivel az öntözés hiányában az emberek megfelelő hozzáférése a mezőgazdasági termékekhez is korlátozva van (Telsac–Telsac 2022). Emellett Staneva és szerzőtársai (2021) kifejtik tanulmányukban, hogy a vízhiány és a rossz higiéniai feltételek kedvezőtlenül befolyásolják a gyermekek fejlődését, hiszen a nem megfelelő mennyiségű és minőségű folyadékbevitel negatív hatással van a fejlődésben lévő gyermekek kognitív képességére. Továbbá megállapítják, hogy azok a gyerekek, akik olyan iskolába járnak, ahol nem jutnak hozzá megfelelő vízforrásokhoz, alacsonyabb szintű kognitív fejlődést mutatnak. Spears és Lamba (2013) azonban arra is rámutat, hogy a vízhiány miatt főleg a lányok hagyják el az iskolát, hogy segítsenek a vízgyűjtésben, mivel a nők végzik el a legtöbb házimunkát a családon belül. Az Asian Development Bank (2004) tanulmánya pedig a vízbiztonság és a szegénység kapcsolatára is rávilágít. Eszerint a szegény emberek legalapvetőbb szükségleteinek kielégítése jó előfeltétele annak, hogy kikerüljenek a szegénységből, viszont, ha ez nem történik meg, akkor a jelenlegi szegények még nagyobb szegénységbe kerülhetnek. Ezen tényezők mellett a vízhiánynak az

élelmezésbiztonságra gyakorolt hatásai arra kényszeríthetik az embereket, hogy több vízzel rendelkező országokat keressenek (Miletto et al. 2017), amely jelentős a tekintetben, hogy a vízhiány a globális migráció növekedésének 10%-ával függ össze, és az éghajlatváltozás csak tovább gyorsítja a globális vízválságot (Zaveri et al. 2021).

Tekintettel arra, hogy a víz alapvető létszükséglet az emberi élet fenntartásához, így az ahhoz való hozzáférhetőség érdekében az emberek mindent megtennének, akár erőszak árán is. Az édesvízhez való hozzáférhetőség hiánya növeli a feszültséget a közös folyók vízgyűjtőjén élő szomszédos államok között, valamint a vízellátás esetleges csökkenése a polgári zavargások és a helyi erőszak fő oka lehet (CNA 2018). Ezt hivatott alátámasztani Gleick és Iceland (2018) tanulmánya is, miszerint a vízzel kapcsolatos kockázatok veszélyeztetik az emberi jólétet, és hozzájárulnak a politikai instabilitáshoz, erőszakos konfliktusokhoz, az emberek migrációjához, valamint az akut élelmiszer-ellátási bizonytalansághoz, ami viszont aláássa a nemzeti, regionális, sőt a globális biztonságot is. A vízbiztonság kérdéskörének figyelmen kívül hagyása, illetve a megoldását szolgáló hatékony politika kialakítása nélkül a jövőben további konfliktusokra kell számítani, amelyhez hozzájárul az éghajlatváltozás, a népességnövekedés és a gátépítés egyaránt (Petersen-Perlman et al. 2017).

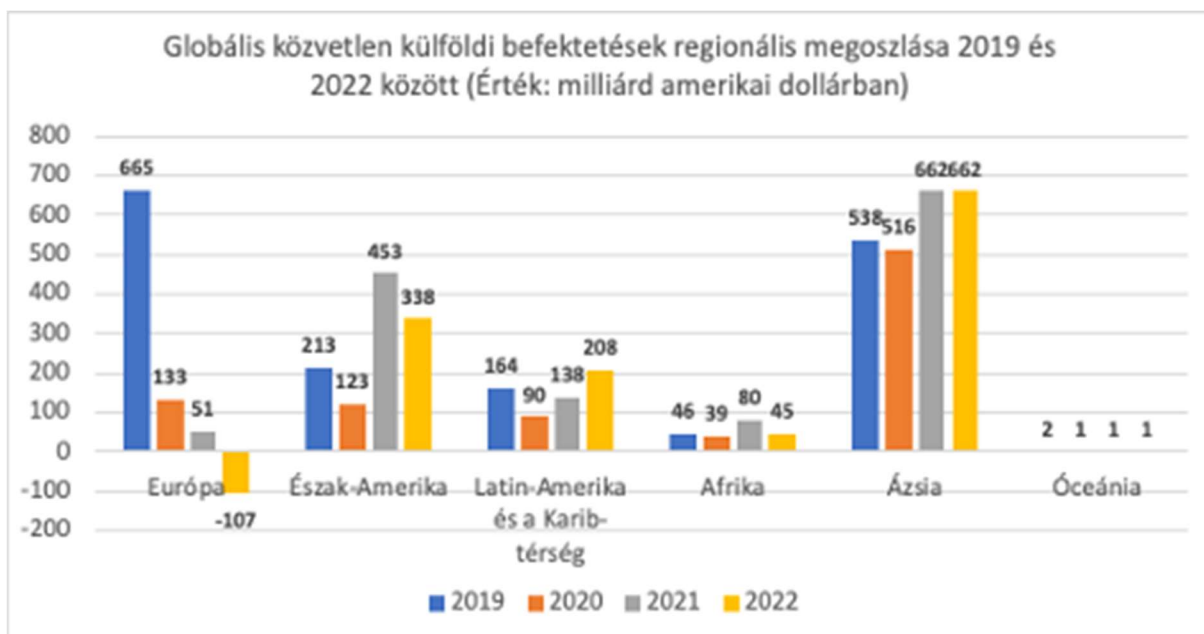
4. ábra: Vízhez kapcsolódó konfliktusok időbeli megoszlása
Forrás: saját szerkesztés a Pacific Institute adatbázisa alapján

2013-ban José Graziano da Silva a FAO főigazgatója kijelentette, hogy a következő háborúkat nem a termőföld, hanem a vízkészletek miatt fogják vívni (MTI 2013). A FAO főigazgatójának 10 évvel ezelőtti állítását jól lehet szemléltetni a Pacific Institute (2022) által összegyűjtött vízhez kapcsolódó konfliktusok időbeli és regionális megoszlásának elemzésével. A 4. ábra alapján tisztán kivehető az a tendencia, miszerint az idő előrehaladtával a vízzel kapcsolatos konfliktusok száma növekedett. Míg a 20. századig bezárólag 241 konfliktus tört ki a víz miatt, addig ennek az ötszöröse történt meg jelen évszázadban. A 21. század adatait tovább elemezve is az a tendencia rajzolódik ki, hogy a konfliktusok száma a víz miatt egyre csak növekszik. Míg 2000 és 2009 között 223, addig 2010 és 2019 között 632 vízzel kapcsolatos konfliktus volt, az elmúlt három évben pedig több, mint az egész 20. században. Az adatbázisban rendelkezésre álló adatok alapján a konfliktusok regionális megoszlása is látható. Eszerint a 2020 és 2022 között meglévő 202 konfliktus több mint fele (56%-a) Ázsiában, több mint egynegyede Afrikában (26%), 12%-a Latin-Amerikában és a Karibi-térségben, míg a maradék 6%-a Észak-Amerika és Európa területén történt. Szubregionális vonatkozásban pedig a vízhez kapcsolódó

konfliktusok Ázsiában a dél- és nyugat-ázsiai területeket, míg Afrikában a szubszaharai régiót érintette a legsúlyosabban.

4. Nemzetközi fejlesztések az élelmiszer- és vízbiztonság területén

Laborde és szerzőtársai (2017) tanulmányukban kiemelik annak fontosságát, hogy az éhínség csökkentéséhez, illetve megszüntetéséhez a mezőgazdaságba és élelmiszeriparba történő beruházásokra van szükség, amely ezen túlmenően még gazdasági lehetőséget is biztosítana a vidéki emberek számára. Az élelmiszer-ellátás mellett pedig a vízgazdálkodás terén történő beruházásokra is szükség van, különös tekintettel a határon átnyúló vizek kezelésére, ahol a szomszédos államoknak közösen kellene befektetni, növelve az intézményi kapacitásokat és a konfliktusmegoldó mechanizmusokat (Petersen-Perlman et al. 2017).

5. ábra: A globális közvetlen külföldi befektetések regionális megoszlása 2019 és 2022 között
Forrás: saját szerkesztés az UNCTAD World Investment Report 2023, 2022, 2021, 2020 számai alapján

Az 5. ábra adatai alapján megállapítható, hogy a 2020-ban kitörő COVID-19 világjárvány negatív hatással volt a közvetlen külföldi befektetésekre, azonban a 2021-es évben ez már újra növekedésnek indult Európa és Óceánia kivételével. A globális közvetlen külföldi befektetések (továbbiakban FDI) 12%-kal csökkentek 2022-ben. A visszaesés leginkább a fejlett gazdaságokban volt érezhető, ahol az FDI mértéke 37%-kal esett vissza. Ezzel ellentétben a fejlődő országokba irányuló befektetések 4%-kal nőttek, azonban a legkevésbé fejlett országokba irányuló beruházások volumene csökkent. Az ENSZ Kereskedelmi és Fejlesztési Konferenciájának (továbbiakban UNCTAD) 2023-as beszámolója alapján az előző évben nőtt a fejlődő országokban a fenntartható fejlesztési célú ágazatokba történő nemzetközi befektetések volumene, azonban a növekedés ellenére a fejlődő országokban az éves SDG-beruházási hiány a 2015-ös 2500 milliárd amerikai dollárról 4150 milliárd amerikai dollárra emelkedett 2022-re. Ez a hiány az SDG 2 vonatkozásában 300 milliárd amerikai dollárt, míg az SDG 6 területén pedig 500 milliárd amerikai dollárt jelent. Az 5. ábra alapján ezen kívül a regionális különbségek is kirajzolódnak a befektetések területén, hiszen Afrika és Óceánia még mindig jelentős mértékű lemaradásban van a többi fejlődő régióhoz képest. A vízkérdés egyik megoldási lehetősége a tengervíz sótalánítása, amely érdekében Mexikóban 5 milliárd amerikai dollár, míg Egyiptomban 1,5 milliárd amerikai dollár értékű beruházás történik meg. Az élelmiszeripar területén pedig Szudánban hajtották végre a legnagyobb értékű beruházást több mint 1,5 milliárd amerikai dollár értékben (UNCTAD 2023).

5. Következtetések

Az élelmiszer- és vízbiztonsággal kapcsolatos 2014 és 2022 közötti időszak adatait vizsgálva összességében megállapítható, hogy a 2015-ben megalkotott SDG-célok 2030-ra történő elérése nagy valószínűséggel nem fog megvalósulni. Ezt az élelmiszer-biztonságra vonatkozóan a tendencia mutatja, hiszen a 2015-ös állapothoz képest évről évre több ember volt kitéve a világon mérsékelt vagy súlyos élelmiszer-ellátási bizonytalanságnak, valamint az alultáplált emberek száma szintén nőtt. Annak ellenére, hogy a vízellátás területén a 2014-es állapothoz képest sikerült szinte mindegyik vizsgált régióban javulást elérni, napjainkra még mindig több száz millióan nem férnek hozzá tiszta, szennyeződésmentes ivóvízhez, ami viszont alapvető szükséglet az élet fenntartásához. Mindkét kérdéskör esetében az afrikai régiót érinti a legsúlyosabban a víz és élelmiszer kérdése.

A szakirodalom által feltárt összefüggések vonatkozásában kijelenthető, hogy a víz és élelmiszer problémakörét nem lehet kizárólag önmagában vizsgálni, hiszen az hatással van az emberi fejlődésre, a szegénységre, a migrációra, illetve az államstabilitásra egyaránt. Az az ember, aki nem képes elegendő tápanyagot bevinni a szervezetébe, az a tanulmányi eredményeiben sem tudja a maximumot nyújtani, a megfelelő tudás hiányában pedig nem képes megfelelően jövedelmező pozíciót betölteni amellet, hogy számos esetben a fiatalok kimaradnak az oktatásból, mivel az alapvető szükségleteik kielégítése végett kénytelenek iskolaidőben vízgyűjtő helyekre menni. A globális folyamatok, az éghajlatváltozás, valamint a víz- és élelmiszer-ellátási bizonytalanságok miatt a konfliktusok számában is további emelkedés várható, hiszen a vizsgált adatok időbeni változása is azt a tendenciát mutatja, hogy a víz a konfliktusok központi elemévé fog válni a jövőben.

Véleményem szerint a világ vezető hatalmainak és döntéshozóinak nagyobb figyelmet kellene fordítaniuk arra, hogy mindenki ki tudja elégíteni az alapvető szükségleteit, mivel ezen tényezők számos más területre is hatnak. Amennyiben nem történik változás ebben a kérdésben, akkor több száz millió ember válik használhatatlanná a gazdaság szempontjából egyaránt, hiszen azon emberek, akiknek az alapvető szükségleteik sincsenek kielégítve, a gazdasági növekedéshez sem képesek érdemben hozzájárulni. Ellenkezőleg, ezen emberek számos alkalommal útra kelnek, és olyan helyet keresnek, ahol ezekhez az erőforrásokhoz hozzá tudnak jutni, azonban ez az államok számára is kihívást fog jelenteni. Továbbá azt is láthattuk, hogy több száz milliárd amerikai dollár értékű beruházás hiányzik még a víz- és élelmiszer-ellátás területén, amelynek figyelmen kívül hagyása, illetve nem megfelelő szintű kezelése további konfliktusokhoz vezethet a jövőben.

Meglátásom szerint ennek megfelelően szemléletváltásra van szükség a világ vezető hatalmainál és döntéshozóinál annak érdekében, hogy a nemzeti érdekek helyett a politikai döntéshozatalban a globális érdekek kerüljenek középpontba, kezdve az olyan alapvető szükségletek kielégítésével, mint a víz és élelmiszer kérdése. Véleményem szerint ezt a fejlett régiók és országok sem hagyhatják figyelmen kívül, hiszen annak ellenére, hogy ezen problémák legsúlyosabban a fejletlen régiókat érintik, az onnan elvándorolt népesség számos esetben a fejlett régiókba vándorol, amely kérdést viszont már nekik kell megoldaniuk. Annak érdekében, hogy az élelmiszer- és vízellátás területén történő beruházások száma emelkedjen, az ENSZ tagállamainak meg kellene állapodniuk egyfajta Globális Fenntarthatósági Minimumról, amely arról szólna, hogy a tagállamoknak az éves költségvetésük valamennyi százalékát kötelezően az SDG által kitűzött célok megvalósítása érdekében történő beruházásokra kellene fordítaniuk.

Összegzés

Jelen tanulmány a fenntartható fejlesztéspolitikában meghatározó Fenntartható Fejlődési Célok közül az élelmiszer és víz kérdéseivel foglalkozott. A tanulmány betekintést nyújtott abba a folyamatba, hogy a fenntarthatóság kérdése a fejlesztéspolitikában hogyan alakult ki. Eszerint a fenntarthatóság kérdése csak 1972-ben vált nemzetközileg elfogadott tényezővé a fejlesztéspolitika tekintetében, azonban azt megelőzően már születtek könyvek és tanulmányok, amelyek a fenntarthatóság fontosságát hivatottak népszerűsíteni. Napjaink fejlesztéspolitikai célkitűzése a 2015-ben megalkotott Fenntartható Fejlődési Célok 2030-ig történő megvalósítása. Jelen kutatás a célok közül megvizsgálta, hogy milyen változások történtek annak érdekében, hogy a világon mindenki számára biztosított legyen megfelelő mennyiségű és minőségű élelmiszer, illetve ivóvíz. Az áttekintett adatok alapján kirajzolódott, hogy míg 2014 óta több ember él közepes vagy súlyos mértékű élelmiszer-bizonytalanságban, illetve alultápláltságban, addig a vízellátás területén némi fejlődést tudott elérni a nemzetközi közösség. Regionális tekintetben ezen tényezők még mindig Afrikát és Ázsiát sújtják a legsúlyosabban, amelynek következtében ezen régiókban törtek ki az elmúlt három évben vízzel kapcsolatos konfliktusok. Annak érdekében, hogy a tendenciát visszafordítsuk, a víz- és élelmiszer-ellátás területén történő beruházások volumenének növelésére van szükség, amelyre vonatkozóan az ENSZ tagállamainak közös programot kellene kidolgozniuk.

Irodalom

- ADB 2023. Who We Are? *Asian Development Bank*. <https://www.adb.org/who-we-are> (letöltve: 2023.11.02.)
- Asian Development Bank 2004. *Poverty and Water Security: Understanding How Water Affects the Poor*.
- Bishop, R. 2012. *The Legacy of Rachel Carson's Silent Spring*. Washington, D.C.: American Chemical Society.
- Brinkman, H. J.–Hendrix, C. S. 2011. Food Insecurity and Violent Conflict: Causes, Consequences, and Addressing the Challenges. *Occasional Paper No 24*. World Food Programme.
- Brundtland, G.H. 1987. *Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development*. Geneva: UN-Document A/42/427.
- CARE 2022. *Food Insecurity: Impact on Education Outcomes*.
- Carson, R. 2000. *Silent Spring*. Greenwich: Fawcett Publications, INC.
- CNA 2018. The Role of Water Stress in Instability and Conflict. *New Security Beat*. <https://www.newsecuritybeat.org/2018/02/role-water-stress-instability-conflict/> (letöltve: 2023. 10. 30.)
- FAO 2016. Peace, Conflict and Food Security: What do we know about the linkages? *Tecnical Note*. I5521E/2/04.16.
- FAO 2023. *Suite of Food Security Indicators*.
- Gleick, P.–Iceland, C. 2018. *Water, Security and Conflict*. Washington: Issue Brief, World Resource Institute.
- Goldsmith, E. 1972. A Blueprint for Survival. *The Ecologist* 2(1): 24–42.
- Hardin, G. 1968. The Tragedy of the Commons. *Science* 162(3859): 1243–1248.
- Laborde, D.–Bizikova, L.–Lallemant, T.–Smaller, C. 2017. *What is the Link Between Hunger and Migration?* International Institute for Sustainable Development.
- Meadows, D. H.–Meadows, D. L.–Randers, J.–Behrens, W. W. 1972. *The Limits to Growth*. New York: Universe Books.

- Miletto, M.–Caretta, M. A.–Burchi, F. M.–Zanlucchi, G. 2017. *Migration and Its Interdependencies with Water Scarcity, Gender and Youth Employment*. WWAP. Paris: UNESCO.
- MTI 2013. Dermesztő jóslat a FAO igazgatójától: háború lesz a víz miatt. *Világgazdaság*. <https://www.vg.hu/kozelet/2013/10/dermeszto-joslat-a-fao-igazgatojatol-haboru-lesz-a-viz-miatt> (letöltve: 2023.11.03.)
- Pacific Institute 2022. Water Conflict Chronology. *Worldwater*. <https://www.worldwater.org/conflict/list/> (letöltve: 2023.10.29.)
- Paniagua, J.–Suárez-Varela, M.–Carril-Caccia, F. 2022. Forced migration and food crises. *CEPR*. <https://cepr.org/voxeu/columns/forced-migration-and-food-crises> (letöltve: 2023.10.30.)
- Petersen-Perlman, J. D.–Veilleux, J. C.–Wolf, A. T. 2017. International water conflict and cooperation: challenges and opportunities. Research Article. *Water International*.
- Ritchie, H. 2022. What is undernourishment and how is it measured? *Our World in Data*. <https://ourworldindata.org/undernourishment-definition> (letöltve: 2023.10.31.)
- Ritchie, H.–Roser, M. 2018. Now it is possible to take stock – did the world achieve the Millennium Development Goals? *Our World in Data*. <https://ourworldindata.org/millennium-development-goals> (letöltve: 2023.10.31.)
- Spears, D.–Lamba, S. 2013. Effects of early-life exposure to sanitation on childhood cognitive skills: evidence from India’s total sanitation campaign. *Policy Research Working Paper No 6659*. The World Bank.
- Staneva, A.–Usmanb, M. A.–Carmignania, F. 2021. *Child development impact of water scarcity: Evidence from Ethiopia*. Working draft. Australia: Griffith University, Bonn: University of Bonn.
- Telsac, C.–Telsac, Ö. Y. 2022. Causes of Migration and Its Effects. In: Solnyshkina, A.–Adilbelkova, K. (eds.): *2. International symposium "global migration phenomenon" with its security, economic, social, political and cultural dimensions*.
- The World Bank 2023. *Metadata Glossary*. [https://databank.worldbank.org/metadataglossary/sustainable-development-goals-\(sdgs\)/series/SN.ITK.MSFI.ZS](https://databank.worldbank.org/metadataglossary/sustainable-development-goals-(sdgs)/series/SN.ITK.MSFI.ZS) (letöltve: 2023.10.31.)
- UNCED 1993. Agenda 21: Programme of Action for Sustainable Development, Rio de Janeiro, Brazil.
- UNCTAD 2020. *World Investment Report 2020*. UNCTAD/WIR/2020
- UNCTAD 2021. *World Investment Report 2021*. UNCTAD/WIR/2021
- UNCTAD 2022. *World Investment Report 2022*. UNCTAD/WIR/2022
- UNCTAD 2023. *World Investment Report 2023*. UNCTAD/WIR/2023
- United Nations 2015. Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. A/RES/70/1
- United Nations 2022. *Delivering on the Vision of the 1972 Stockholm Declaration and Achieving the 2030 Agenda for Sustainable Development*.
- United Nations 2023. *The Sustainable Development Report 2023*. <https://unstats.un.org/sdgs/report/2023/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2023.pdf> (letöltve: 2023.10.31.)
- WHO-UNICEF 2023. *Joint Monitoring Programme (JMP) database*. <https://washdata.org/data/downloads#WLD> (letöltve: 2023.11.02.)
- Zaveri, E.–Russ, J.–Khan, A.–Damania, R.–Borgomeo, E.–Jägerskog, A. 2021. *Ebb and Flow: Volume 1. Water, Migration, and Development*. Washington D.C.: World Bank.